

Politisk Økonomisk Beretning 2013

Forelæggelsesnotat

(Medlem af Naalakkersuisut for Finanser og Indenrigsanliggender)

1. behandling

Jeg skal hermed fremlægge politisk-økonomisk beretning for 2013.

Alle kendte beregninger viser, at det ikke er holdbart på bare lidt længere sigt at fortsætte den nuværende struktur på de offentlige finanser. Vi skal have skabt vækst og øget produktiviteten i både den private og den offentlige sektor.

Vort land har store potentialer, som vi kan og skal udnytte. Det skal naturligvis ske på forsvarlig og styret vis. Vi kommer ikke uden om, at en udvikling, der er drevet af råstofudvinding ikke alene åbner nye muligheder, men også stiller større krav til indretningen af samfundet, til virksomhederne og i sidste ende til borgerne. Det skal vi forberede os på.

Samtidig medfører den demografiske udvikling, at befolkningen samlet set får flere ældre. Der bliver færre til at forsørge. Der bliver flere, der skal forsørges. Vi har derfor brug for reformer, som påpeget af Skatte- og Velfærdscommissionen.

Vi må derfor gennemføre strukturelle ændringer i samfundet, som kan bringe flere i arbejde og skabe vækst i de private virksomheder. De langsigtede mål om finanspolitisk holdbarhed over en længere periode og realvækst i samfundsøkonomien kræver politisk fremsynethed og handlekraft. Det kræver samtidig, at de nuværende ubalancer bringes til ophør. Vi kan ikke fortsat have store dele af befolkningen uden for arbejdsfællesskabet og med lav indtjening, ligesom vi ikke har råd til, at hele regioner er nødlidende og oplever massiv fraflytning.

Bæredygtig udvikling

Naalakkersuisut ønsker at få gjort noget ved disse forhold, også selv om det kan møde modstand. Tidligere debatter i Inatsisartut viser imidlertid også, at der er et bredt politisk ønske om at opnå en bæredygtig udvikling.

Arbejdet med at sikre en bæredygtig udvikling har både en udenrigs- og indenrigspolitisk dimension og udgør på mange måder en hensigtsmæssig ramme og godt fundament for politikudviklingen på de enkelte områder. Naalakkersuisut vil fortsætte ad det spor.

For at kunne føre en samtale om, hvorvidt samfundet bevæger sig i en bæredygtig retning eller ej, må man etablere enighed om hvilke sager man skal se på. Det betyder konkret at man skal blive enige om, hvilke ændringer på et givet område vil man betragte som en indikator.

På det økonomiske område bruges f.eks. bruttonationalproduktet, BNP, som en relevant indikator for økonomisk udvikling. Opgørelse af holdbarheden i den offentlige økonomi og af gældsætningen er i stigende grad at betragte som væsentlige økonomiske bæredygtighedsindikatorer. Tilsvarende er udviklingen i bestandsstørrelser på bestande af fisk, havpattedyr og fugle anvendelige som indikator for en given ressources tilstand.

Naalakkersuisut vil i de kommende år prioritere arbejdet med Key Performance Indicators (KPI) med henblik på at fremskaffe et mere helhedsorienteret billede af de enkelte aktivitetsområder.

Arbejdet med at udvikle indikatorer foregår både internationalt, regionalt og nationalt. Som et eksempel kan det nævnes, at Nordisk Ministerråd har valgt 22 indikatorer, som skal bruges til at vurdere om strategiens målsætninger lykkes. De omfatter opgørelser over befolkningens udvikling og velfærdssituation, økosystemer og klima, ressourceudnyttelse og uddannelse og innovation. Naalakkersuisut vil tage initiativ til, at vi løbende måler på de af de fællesnordiske bæredygtighedsindikatorer, som giver mening i en grønlandsk sammenhæng, og der relativt let kan tilvejebringes data om. I næste års politisk-økonomiske beretning vil dette blive indarbejdet som et særligt tema, der løbende skal følges op på.

I den videre udvikling af de nationale bæredygtighedsmål vil Naalakkersuisut i et samarbejde med relevante aktører lægge op til en dialog om, hvilke indikatorer, der bedst egner sig til at beskrive udviklingen i vores samfund. Dette skal bidrage til, at vi fortsat kan sikre os et grundlag for en åben kvalificeret dialog om, hvorledes vi efterlader vores land i en endnu bedre tilstand til de næste generationer, end vi overtog den i.

Modernisering af den offentlige sektor

Presset på de offentlige udgifter stiger i de kommende årtier som følge af den demografiske udvikling. Vi skal finde løsninger derpå i fællesskab mellem kommuner og selvstyre. Vi kommer til at se med friske øjne på indretningen af den offentlige sektor.

Vi skal sikre tilstrækkelige investeringer i uddannelse og arbejdsmarkedet, og vi kommer til at bruge flere penge på ældre- og sundhedsområdet. Når dette samlet set skal holdes inden for en stram offentlig budgetramme, skal opgaveløsningen i den offentlige sektor effektiviseres. Nytænkning og tilpasning af den offentlige sektor bliver med andre ord nødvendig.

Koalitionsaftalen har som mål at effektivisere den offentlige administration, styre samfundets økonomi ansvarligt og stabilt og revurdere strukturen i det offentlige. Der skal derfor også laves en evaluering af strukturreformen i 2009 og hvorvidt reformen har haft den ønskede effekt. Der er nu i samarbejde med kommunerne og KANUKOKA udarbejdet en analyse af mulighederne for besparelser og effektiviseringer i både kommunerne og selvstyret.

Hensigten har været at opnå et samlet overblik og en mere detaljeret indsigt i den offentlige sektors økonomi – herunder i sammensætningen og niveauet af de offentlige udgifter inden for og på tværs af kommunerne og selvstyret. Det er hensigten at foretage yderligere analyser og forberede tiltag, der får positiv effekt i praksis.

Anlægs- og energiområdet

Naalakkersuisut vil i forlængelse af behandlingen af gælds- og investeringsstrategien i 2012 videreføre arbejdet på at opnå en bedre anlægs- og investeringsplanlægning. Den skal blandt andet tage højde for de kommende ændringer i alderssammensætningen, behovet for et løft i uddannelsesniveauet og for en mobilitet, der kan understøtte erhvervsudviklingen.

Samtidig vil Naalakkersuisut i år udgive en vejledning til fremstilling af samfunds-økonomiske konsekvensvurderinger, som gør det muligt at sikre bedre beslutningsgrundlag.

Vi har også behov for at sikre en bedre fremtidig organisering af anlægsområdet. Det skal blandt andet bidrage til at effektivisere de administrative processer og bedre sammenhæng mellem kommunernes og selvstyrets planlægningsindsats. Det skal også bidrage til at få systematiseret arbejdet med at sikre gennemførelsen af planmæssigt vedligehold.

På energiområdet forberedes en redegørelse til Inatsisartut, der belyser konsekvenserne af at omdanne Nukissiorfiit til et aktieselskab, herunder konsekvenser for lønniveau, takster og

landskassen. Det er vigtigt, at en eventuel omdannelse sker på et oplyst grundlag og sker på en måde, så de energipolitiske målsætninger kan understøttes bedst muligt.

Erhverv og arbejdsmarked

Naalakkersuisut har juni 2013 nedsat et nationalt arbejdsmarkedsråd bestående af arbejdsmarkedets parter. Rådet har til formål at fungere som et rådgivende og koordinerende organ for den nationale beskæftigelsesindsats. Det nationale arbejdsmarkedsråd skal rådgive Naalakkersuisut om udformningen af beskæftigelsespolitikken, samt samordne og udvikle fælles løsninger på landets udfordringer inden for bekæmpelse af ledigheden. Desuden skal rådet overvåge resultater og effekter af den lokale og nationale beskæftigelsesindsats.

Mange af de ledige har en kort eller ingen uddannelse, der skal derfor ske et generelt løft i de lediges kompetencer. Først og fremmest prioriteres boglige opkvalificeringsforløb samt værkstedsprojekter for unge, så de kan indgå i et videre uddannelsesforløb. De steder, hvor der er en jobåbning, skal der tilbydes relevante kurser til de ledige. Er der ikke umiddelbar beskæftigelse til den ledige lokalt, skal opkvalificeringen af den ledige så vidt muligt tilgodese de kommende vækstjobs indenfor råstofområdet.

Det er en helt central opgave at få skabt et dynamisk og sammenhængende arbejdsmarked, hvis vi skal få større nytte af mulige kommende storskalaprojekter. Herunder skal der skabes en god afstemning af arbejdsmarkeds- og uddannelsespolitikken.

Uddannelse

Det vigtigste mål i uddannelsespolitikken er, at vor ungdom uddannes til at kunne varetage alle typer af jobs her i landet. Samtidig skal vi sikre, at ungdommen bliver globalt orienteret.

Naalakkersuisut vil fremlægge en Uddannelsesplan II på forårssamlingen 2014 og i den sammenhæng have udarbejdet en revideret uddannelsesstrategi.

I den forbindelse prioriteres blandt andet initiativer i områderne førskolen, folkeskolen, sprogstrategi, 15-18 årige og ungdomsuddannelserne. Hertil kommer at brug af IKT i kompetenceudviklings-sammenhæng vil blive opprioriteret. Der har været megen snak om behovet herfor og gennemført en række pilotprojekter på området. Nu er det tid til en mere sammenhængende og ambitiøs indsats, der giver de ønskede effekter for den enkelte.

Vi er fortsat i den situation, at alt for mange unge ikke får en erhvervskompetencegivende uddannelse efter endt folkeskole. Mange kommer sent i gang med en ungdomsuddannelse, og der er stadig et ret stort frafald på de fleste uddannelser. Det skal vi have gjort noget ved.

Derfor videreføres en ekstraordinær indsats for de 15-18 årige udenfor uddannelsessystemet i årene 2013-2016. Der skal gennemføres en styrket vejledningsindsats, herunder fremlægger Naalakkersuisut forslag til Inatsisartutlov om uddannelses- og erhvervsvejledning. Loven indeholder initiativer til opsøgende vejledning, kollektiv vejledning og vejlednings-samarbejde mellem folkeskoler, Piareersarfiit og uddannelsesinstitutionerne.

For at få flere i gang med en erhvervsuddannelse, er der i den ekstraordinære indsats i 2013 afsat midler til etablering af flere praktikpladser. Midlerne bruges til en udvidelse af skolepraktikfaciliteterne og til at tilvejebringe praktikpladser i Danmark. I Finanslov 2014 foreslår Naalakkersuisut derudover at afsætte yderligere midler til udvikling og afvikling af skolepraktik-ordninger og forbereder en ændring af indkøbscirkulæret for offentlige indkøb, for derigennem at sikre flere praktikpladser.

Naalakkersuisut ønsker at fortsætte den overordnede retning folkeskolereformen anviser. Der er et stort behov for at videreudvikle folkeskolens undervisning og evne til at rumme og støtte alle elever, herunder elever med særlige undervisningsbehov.

Folkeskolereformens formål er mange steder først for nyligt søgt implementeret, og der udestår et arbejde for at sikre indførelsen af Atuarfitsialak på alle skoler. Naalakkersuisut ønsker et tæt samarbejde med kommunerne, IMAK, forældrene og eleverne om forbedringer.

Afsluttende bemærkninger

Den politisk-økonomiske beretning indeholder andre nye initiativer og omtaler videreførelsen af andre allerede velfungerende tiltag, som det vil komme for vidt at omtale nærmere her. Mange af disse vil komme op på EM 2013 og FM 2014, herunder tiltag på det sociale område og på sundhedsområdet. Desuden drøftes disse under behandlingen af finanslovsforslaget.

Naalakkersuisut tager ansvar og ønsker at levere synlige og gode resultater. På de store linjer vil der antageligt kunne findes bred tilslutning. Vi ser derfor gerne et konstruktivt samarbejde mellem partierne i Inatsisartut, med kommunerne og med resten af samfundet.

Med disse ord overlader jeg beretningen til Inatsisartuts velvillige behandling.